

Atskaite par dalību COPA – COGECA grupā

Piens un piena produkti

10. marts 2015, Brisele

Izskatāmie jautājumi:

1. Tirgus situācija pēc Krievijas embargo;
2. Papildu nodokļu elastīgums (maksājumi pa daļām, naudas atgriešana nozarei).
Informācijas apmaiņa ar Eiropas Komisijas (EK) DG BUGD (Budžeta ģenerāldirektorātu);
3. Vidēja termiņa perspektīvas piena nozarē, valstu dati;
4. Citi jautājumi.

Izskatāmie jautājumi:

1. Tirgus situācija pēc Krievijas embargo

Eiropas Savienībā (ES) kopumā pagājušajā gadā ir samazinājusies praktiski katru mēnesi. Lielākie cenu kritumi kopumā bija oktobrī, novembrī, decembrī un šī gada janvārī. Februāris jau varētu iezīmēt cenu lejupslīdes beigas kopumā ES, bet situācija konkrētās dalībvalstīs ir stipri atšķirīga. Visi piekrīt, ka Baltijas valstis un Somija no Krievijas embargo cieš visvairāk. Nedaudz ieskats dalībvalstu komentāros par situāciju piena tirgū.

Vācija- piena ražošana ir samazinājusies par 3%, bet kvotas tiks pārpildītas un soda naudas būs jāmaksā. Pašreiz piena cena ir 30,4 centi/kg un knapi sedz ražošanas pašizmaksu.

Dānija- kvotas pārpilde plānojas 2%, lai arī govju skaits ir samazinājies par 3,4%. Sagaidāmais soda naudas apmērs ir 24- 26 miljoni eiro. Piena cena ir noslīdējusi uz 29,9 centi/kg. Pieaug piilnpiena pulvera eksports uz Ķīnu, kas dod cerības piena cenas paaugstināšanai.

Somija- uzskata, ka ir kritiska situācija piena ražošanas nozarei, jo Valio (lielākais piena pārstrādātājs) februārī piena cenu ir samazinājis par 5 centiem uz kg un pašreiz piena cena ir 36 centi/kg. Arī vairumtirgotāji ir nolaiduši cenu piena produktiem, kas arī ietekmē cenas krišanos zemniekiem.

Lielbritānija- piena ražošana ir palielinājusies par 8%, bet tāpat piena kvotas netiks pārpildītas. Lai arī vidējā cena ir 33-34 centi/kg, bet lielākās bažas rada lielā cenu atšķirība 22- 40 centi/kg piena. Februārī piena ražošana ir samazinājusies tieši zemo cenu dēļ.

Polija- cenas turpina samazināties, janvārī bija 29 centi/kg, februārī būs zemāka. Tiks pārpildītas arī piena kvotas.

Čehija- piena ražošanas apjomi ir līdzīgi iepriekšējam gadam. Plāno kvotas nepārpildīt. Cena ir noslīdējusi zem 30 centu robežas.

Beļģija- janvārī piena ražošana nedaudz ir samazinājusies, bet kvotas tiks pārpildītas par 3,5%. Strauji kritās cenas un sagaidāms, ka varētu nokrist pat līdz 25 centiem/kg. Daļai zemnieku jau februārī cena būs tikai 27 centi/kg. Zemāko cenu punktu 25-26 centi/kg sagaida maijā un jūnijā, pēc kvotu atcelšanas. Piena ražošanas izmaksas ir ~ 31 cents/kg, bet daudzām saimniecībām 36 centi/kg.

Portugāle- cenas samazinās no Ziemassvētkiem un pašreiz ir 35,1 centi/kg. Piena kvotas netiks pārpildītas.

Lietuva- piena kvotas netiks pārpildītas. Cena ir samazinājusies līdz 23 centiem par kg, bet ir liela cenu starpība starp saimniecībām.

Ungārija- cena samazinās, pašreiz ir 29 centi/kg, sagaidāms, ka vēl pazemināsies martā, bet tad gan vajadzētu cenai stabilizēties.

Igaunija- zemākā cena bija janvārī 24 centi/kg, februārī ir neliels kāpums un vidējā cena ir 26 centi/kg. Iespējams šajā krīzē pazaudēs 105 no piena ražotājiem. Pašreiz ražotājus mēģina atbalstīt ar subsīdijām, bet piena produktiem meklē noieta tirgus Indijā un Japānā.

Francija- piena ražošana ir nedaudz palielinājusies, bet cenas ir tikai nedaudz samazinājušās.

Nīderlande- piena ražošanas apjomi ir pagājušā gada līmenī. Kvotas pārpilde sagaidāmā ir 4%. Pēc kvotu atcelšanas sagaida piena ražošanas apjomu kāpumu, jo arī govju skaits pagājušajā gadā ir palielinājies. Straujš cenu kritums bija janvārī, kad cenas nokrita uz 30- 31 centi/kg. Cenu paaugstināšanos reāli gaida tikai uz jūniju, jūliju, kaut gan lielākais kooperatīvs Friesland Campina jau pašreiz cenu ir paaugstinājis uz 35-36 centiem/kg.

Itālija- lai nepārsniegtu kvotu, piena ražošanas apjomi pēdējos mēnešos ir samazinājušies. Daudzas saimniecības pāriet uz gaļas liellopu audzēšanu. Piena cena pašreiz ir 33-35 centi/kg, bet arī piena ražošanas izmaksas ir augstas. Puse no Itālijā saražotā piena tiek pārstrādāts dažādos ģeogrāfiskās izcelsmes sieros.

Spānija- cena pašreiz ir tikai 31 cents/kg un cer, ka kaut nedaudz cena celsies. Piena ražošanas apjomi pēdējā gadā palielinās un koncentrējas noteiktos Spānijas reģionos. Sagaidāmā kvotu pārpilde 5%.

Austrija- piena cena ir zem 35 centiem/kg un kvotas tiks pārpildītas.

Par stāvokli Latvijā ziņoju pēc instrukcijas, vien piebilstot, ka cena ir stipri zem pašizmaksas, kas rada problēmas zemniekiem pildīt kredītsaistības, un vissarežģītākā situācija sagaidāma pavasarī, kad būs jāsāk gatavot lopbarība nākošajai sezonai.

Lēmums- apzinoties situācijas nopietnību, aicināt izmantot un iedarbināt visus tirgus un nozari atbalstošos pasākumus, kā arī iekasētās soda naudas par kvotu pārpildi, maksimāli jāatstāj piena nozarei- zemnieku atbalstam.

2. Papildu nodokļu (piena kvotu soda naudu) elastīgums (maksājumi pa daļām, naudas atgriešana nozarei). Informācijas apmaiņa ar Eiropas Komisijas (EK) DG BUGD (Budžeta ģenerāldirektorātu).

11. martā Eiropas Komisija balsos par priekšlikumu, ko atbalstīja arī COPA-COGECA, par piena kvotu soda naudas samaksas sadalīšanu piena ražotājiem uz 3 gadiem. Ja mēs kvotu nepārpildīsim, tad tas mums nav aktuāli, bet pārpildes gadījumā zemniekiem būs iespēja soda naudas nomaksu sadalīt 3 daļās un nomaksāt 2015, 2016, un 2017.gadā. Vienīgi nākošo 2 gadu maksājumu daļu teorētiskie kredītprocenti tiktu pieskaitīti DeMinimis summai, jo tas būtu uzskatāms, par bezprocentu valsts aizdevumu 2/3 no kopējās soda naudas apjoma. Pagājušajā gadā kvotu pārpildes soda naudu kopējais apmērs, ko dalībvalstu zemnieki iemaksāja ES budžetā bija 409 miljoni eiro. Šogad sagaidāmais soda naudu apjoms prognozējas vēl lielāks. EK pārstāvis Mr.Bolans informē, ka soda naudas par kvotu pārpildi nonāk tirgus atbalsta mehānismu budžeta sadaļā, 1. Pīlāra pasākumiem un to nevar izmantot 2. Pīlāra pasākumiem, kas ir lauku attīstības pasākumi. Piemēra, Vācija, kam sagaidāmais soda naudas apmērs varētu būt 300 miljoni eiro, iespēju soda naudas nomaksu zemniekiem sadalīt uz 3 gadiem uzskata par vienu no „mīkstās piezemēšanās” pasākumiem sakarā ar kvotu atcelšanu. Uz Lietuvas pārstāvja un manu jautājumu par iespējām papildus atbalstam Baltijas valstīm atbilde ir strupa, ka šī gada budžetā jau nauda

tam ir iedalīta (bet tā jau ir tā nauda, ko tikko izmaksāja mūsu piena ražotājiem- Latvijai 7,7 miljoni eiro). Reāli nesadzirdējām iespēju papildus atbalsta maksājumam.

3. Vidēja termiņa perspektīvas piena nozarē, valstu dati

Par šo jautājumu ziņo lauksaimniecības komisāra Sekretariāt pārstāve. Vidējā termiņa perspektīva tiek modulēta ar datorprogrammu palīdzību, pēc noteiktiem algoritmiem, bet īstermiņa perspektīva pēc reālajiem datiem un situācijas. Vidējā termiņa perspektīva ir piena ražošanas attīstības plānojums nākošajiem 10 gadiem jeb līdz 2024.gadam. (sīkāka informācija European Milk Market Observatory).

Kopumā Eiropas Savienībā gan slaucamo govju, gan ataudzējamo telīšu skaits palielinās, tas nozīmē, ka palielināsies arī saražotā piena apjomi. Līdz 2024.gadam plānojas, ka kopējā ES saražotā piena apjoms gadā palielināsies par 12 miljoniem tonnu. Vairāk tiks ražots siers un piena pulveris. 10 gadu perspektīvā piena ražošana plānojas, ka koncentrēsies vairāk Eiropas Ziemeļu daļā. Tajā pašā laikā gan Dānijā, gan Zviedrijā samazinās gan govju, gan telīšu skaits, kas nozīmē, ka šajās valstīs piena ražošana nepaplašināsies. Ir 5 dalībvalstis Grieķija, Somija, Īrija, Malta un Lielbritānija, kurās slaucamo govju skaits gan palielinās, bet ataudzējamo telīšu skaits samazinās. Baltijas valstīs plānojas neliels piena ražošanas palielinājums. Tas varētu būt vairāku iemeslu dēļ, vai nu limitētas iespējas attīstīties, vai nespēja realizēt saražoto produkciju vai arī zemās cenas piena iepirkumam.

Lēmums- dalībvalstīm uz COPA-COGECA ir jānosūta plānotās govju skaita un saražotā piena izmaiņas laika posmā līdz 2024.gadam, lai zemniekus un kooperatīvus pārstāvošā organizācija argumentētāki un precīzāk varētu gatavot pozīcijas dokumentus ES institūcijām.

Silvija Dreijere

Paraksts